

Pozerám sa na jednu fotografiu Jindřicha Štreita a vidím, ako žena šticuje muža. Druhý muž sa pasívne prizerá. Nič viac, nič menej nevidím! V duchu sa vzápätí pýtam sám seba: Naozaj vidím len toto? Nevidím ešte niečo, čo fotografia ukazuje a čo uniklo mojej pozornosti? Rýchlo pochopím, že vidím oveľa viac. Vidím totiž niečo, čo prifahuje moju pozornosť, núti ma zaoberať sa fotografiou a zároveň to uniká verbálnemu komentáru. Napriek tomu sa opakovane pokúšam slovami pomenovať, čím ma fotografia prifahuje.

V prvom rade je to neznáma žena. Jej tvár prezrádza zlosť, zrejme je nahnevaná na muža pre niečo, čo sa jej nepáči a možno aj prieči jej morálke. Áno, zreteľne badám zlosť na jej tvári, ale nie je tam nenávisť! Táto zlosť nachádza priechod v šticovaní muža, pričom tento akt je v samom základe ambivalentný. Na jednej strane ho možno chápať ako „rukolapný“, telesný výraz emocionálneho naladenia ženy, na druhej strane je okamžitou exekúciou za vykonaný prehrešok. Je to zvláštne spojenie dvoch vecí, ktoré sa obvykle v spoločenskom živote vylučujú. Sudca pri rozhodovaní predsa nesmie podliehať emóciám, z princípu musí potláčať sympatie a antipatie, musí byť, obrazne povedané, rovnako vzdialený od všetkých účastníkov sporu, pretože inak by jeho verdikt nebol korektný a spravodlivý. Odsúdený má navyše možnosť účinne sa brániť, môže si najatť advokáta, odvolávať sa, podávať sťažnosti atď. Muž na fotografii tieto vymoženosti demokratického systému k dispozícii nemá, ženina energia zlosti je spotrebovaná na okamžitý výkon trestu. A druhý muž sa len prizerá, nič nerobí na jeho obranu, jeho správanie naznačuje, že zrejme súhlasí so správaním ženy. Alebo sa bojí, lapidárne povedané, aby „neutržil“ tiež jednu facku.

Kto sú tí traja ľudia na snímke? Matka, otec a syn, ktorý sa previnil? Neviem a podľa môjho názoru to ani nemusím vedieť, pretože oveľa podstatnejšie je niečo, čo možno pochopiť len vtedy, ak sa primárna denotácia zapojí do služieb konotácie. Dôležitý je aj fotograf Jindřich Štreit, teda ten, kto sa na fotografii vôbec neukazuje. Vrátim sa však k spomenutej konotácii a spýtam sa: Čo teda konotuje fotografia? Odpoveď je na prekvapenie veľmi jednoduchá: život v jeho surovej existencii. Presnejšie epizódu zo života troch ľudí, ktorí svoje životy žijú, ale nereflektujú ich, pretože v momente, keď by ich začali reflektovať, im začnú nenávratne unikať. Štreit zachytil život priamo „pri čine“, a to dokáže len skúsené oko fotografa a trpezlivosť svedka, ktorý nezasahuje do udalostí. Fotograf má schopnosť stať sa nevideným. Keby bol totiž videný, aktéri by sa automaticky začali správať ináč, než sa správajú vtedy, keď sú nepozorovaní. Prírodnosť fotografovaných ľudí by sa zmenila na umelú štylizovanosť, navyše zle inscenovanú, a o také fotografie nikto nestojí.

Jindřich Štreit disponuje ešte niečím, čo ho robí výnimočným fotografom. Je to zmysel pre citlivé zviditeľňovanie estetickej a etickej dimenzie života. Dokáže zachytiť obdivuhodnú tragiku alebo ľahkovážnu komickosť, krásne sa strieda so škaredým, vysoké s nízkym, každodenné so sviatočným, práca s hrou. Napriek týmto bohatým registrom je pre Štreitovu tvorbu príznačné, že jeho fotografie nikdy nikoho nezosmiešňujú, a to ani vtedy, keď tvár človeka na moment nadobudne napríklad groteskný výraz. Ako fotograf dobre vie, že radosť patrí k životu rovnako ako smútok, strach či súcit a vie aj to, že nás hriešnikov robia bohatšími.

Dokazuje to každou fotografiou, ktorá je samostatným malým dokumentom a monumentom v jednom. Dokument reprezentuje prítomnosť, ktorá už nie je, lebo sa nenávratne utopila vo vodách minulosti. Monument zase mieri z prítomnosti do budúcnosti a navyď bude tým, ktorí prídu po nás, pripomínať formy života ľudí zachytených na fotografiách. Život v jeho bohatých variáciách. Jedno bez druhého nemôže jestvovať a podľa mňa neexistuje najmenší dôvod pokúšať sa o zmenu tejto rovnováhy a koexistencie.

Jindřich Štreit je fotograf a desaťročia nás trpezlivo učí, že neexistujú nezaujímaví ľudia, ale sú len ľudia, ktorých z akéhokoľvek dôvodu prehliadame. Vďaka nemu to vidíme a od videnia je už len malý krok k rozširovaniu vedenia o vzdorovitom svete a jeho zvláštnych obyvateľoch, za čo musíme byť majstrovi, ktorý nás smeruje svojimi fotografiami na cestu vedenia, vďační.

Peter Michalovič

Výstava vznikla v spolupráci s Muzeum umění Olomouc

Jindřich Štreit Omnes in magno mundo

2. november – 15. december 2017 Kurátor: Peter Michalovič

všetky reprodukcie:

muo
muzeum
umění
olomouc

u. fond
na podporu
umenia

ROMAN FECIK GALLERY

Umenie pre Zberateľov

Zámočnicka 8, 811 03 Bratislava, tel.: +421 2 544 14 346, e-mail: info@rfg.sk, www.romanfecikgallery.sk